

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

64. An Episcopus possit ordinare suum familiarem, seruientem tamen illum in Ciuitate, sed extra domum? Ex p. 8. tr. 2. res. 32. ibid.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

RESOL. LX.

An hoc privilegium extendatur ad Episcopos Titulares? Ex part. 8. tr. 2. Ref. 28.

Sup. hoc supra in Ref. 28. §. vlt. & in tom. 5. tit. 3. Ref. 26. cursum in §. Verum.

§. 1. **R**espondeo negativè, etiam si expensis Episcopi vixerit; nam absens non dicitur propriè familiaris, neque Episcopus potest eius mores perferuari. Et ita tenet Sanchez in *opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 20. num. 21. Cenedo in quest. Canon. quest. 18. num. 30. Molfesius in summa, tom. 1. part. 2. cap. 2. num. 8. Suarez de censur. disp. 31. sect. 15. num. 1. de alij, Vnde Piascius in praxi, part. 1. cap. 1. or. 2. num. 14. sic ait: Dicitur autem familiaris, qui semper assistit Episcopo, & qui est ipsius continuis consuetudinis domesticus, cap. fin. de verb. signific. 6. Grot. ibid. not. vlt. non verò qui in longinquo moratur, etiam si ibi sumptibus Episcopi vivat. Vnde Llo. de irreg. cap. 2. num. 5. Lopez ad Dial. in praxi, cit. crim. cap. 26. vers. sternus casus. Rationemque dant istem, quia videlicet in longinquo degentis Episcopus mores cognoscere non potest, ob quem maxime receptum videtur hanc facultatem Conc. cit. indidit Episcopis, Lopez, & Quarant. loco citat. Ita Piascius.*

RESOL. LXI.

An ut Episcopus ordinet suam familiarem triennem, suff. iat. vltimum annum esse inceptum? Ex part. 8. tr. 2. Ref. 29.

§. 1. **R**espondeo negativè cum Ioanne Præposito in 3. part. de sacrament. Ordinis, quest. unica, dub. 14. num. 142. Et idè Marchinus de sacrament. Ordinis, tract. 1. part. 5. cap. 9. num. 2. ait, quòd Concilium intelligi debet de familiari in servitute per triennium continuatū completum, nec sufficeret tertium annum fuisse inceptum. Ratio est, quia licet annus ceptus, & dies inchoata in favorabilibus pro completa habeatur, ut supra dictum est, secus tamen est in odiosis: at odiosum est Episcopis, quibus talis familiaris ratione domicilij, vel loci originis est de iure subditus, à propria eximi iurisdictione: & idè, cum sumus in odiosis, annus ceptus debet esse completus.

RESOL. LXII.

An servitium triennale sufficiat esse inceptum ante assumptionem ad Episcopatum? Ex part. 8. tract. 2. Ref. 30.

§. 1. **A**ffirmativè respondeo cum Molfesio in summa, tom. 1. tract. 2. cap. 2. num. 8. vbi ait requiri servitium triennale esse continuum, siue ceptum sit, antequam esset Episcopus, & completum sit, dum erat Episcopus; nam hoc parum refert. Et ita etiam docet Marcellus Vulpe in praxi fori Eccles. cap. 7. n. 19. & pro hac sententia Garcia de beneficiis, tom. 1. part. 2. cap. 5. n. 83. adducit declarationem sacre Congregationis, vbi sic ait. Triennium in terminis d. cap. 9. sufficit, quòd incipiat, antequam fuisset Episcopus, ut sacra Congregatio censuit super d. cap. 9. his verbis: Ex indentitate rationis sufficit, quòd triennium inceperit antequam fuisset Episcopus. Ita Garcia; cui etiam adde Præpositum in 3. part. de sacram. Ordinis, quest. unica, dub. 14. num. 142. Et ratio est, quia vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, & lex absolutè loquens, absolutè est intelligenda. Sed Concilium non distinguit de servitio ante, vel post Episcopatum esse actionem: ergo absolutè intelligendum est.

RESOL. LXIII.

An familiaris Episcopi per triennium in regione remota possit ab illo ordinari? Ex part. 8. tr. 2. Ref. 31.

§. 1. **R**espondeo negativè, etiam si expensis Episcopi vixerit; nam absens non dicitur propriè familiaris, neque Episcopus potest eius mores perferuari. Et ita tenet Sanchez in *opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 20. num. 21. Cenedo in quest. Canon. quest. 18. num. 30. Molfesius in summa, tom. 1. part. 2. cap. 2. num. 8. Suarez de censur. disp. 31. sect. 15. num. 1. de alij, Vnde Piascius in praxi, part. 1. cap. 1. or. 2. num. 14. sic ait: Dicitur autem familiaris, qui semper assistit Episcopo, & qui est ipsius continuis consuetudinis domesticus, cap. fin. de verb. signific. 6. Grot. ibid. not. vlt. non verò qui in longinquo moratur, etiam si ibi sumptibus Episcopi vivat. Vnde Llo. de irreg. cap. 2. num. 5. Lopez ad Dial. in praxi, cit. crim. cap. 26. vers. sternus casus. Rationemque dant istem, quia videlicet in longinquo degentis Episcopus mores cognoscere non potest, ob quem maxime receptum videtur hanc facultatem Conc. cit. indidit Episcopis, Lopez, & Quarant. loco citat. Ita Piascius.*

2. Igitur inhærendo verbis Concilij, ibi, familiarem, innuitur hoc tantum procedere in illis familiaribus, qui cum Episcopo commorantur, et ibi, qui sunt presentes, & assistunt obsequijs Episcopi. Alioqui si absentes sunt in regione remota, etiam si illius sumptibus vivant, quasi procuratores, vel quomodolibet mercenarii, videtur eos per hoc non acquirere domicilium, vel facultatem promotionis. Quoniam in tam longa absentia, non rectè potest Episcopus nosse illius mores, & quandoquidem hoc triennium à Concilio præfixum potest ad hoc principaliter suffragari, quòd mores, & vita ab Episcopo cognoscantur, argument. cap. si quis in regione 17. quest. 1.

RESOL. LXIV.

An Episcopus possit ordinare suam familiarem servientem tamen illum in ciuitate, sed extra domum? Ex part. 8. tr. 2. Ref. 32.

§. 1. **R**espondeo affirmativè cum Sanchez in *opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 20. num. 21. Nam in terminis Concilij dicendum est, familiaris esse qui in obsequio Episcopi intra, vel extra domum eius Episcopi expensis alitur. Pro hac parte est Panormitan. cap. in litteris, de testibus num. 5. vbi dicit, quòd familiaris, est latior vox, quam domesticus, & cap. cum dilectus, de Cleric. non resident. num. 2. vbi hæc dicit: Existentes in servitio alicuius dicuntur sui familiares, & Mandosius regula 32. Conclariar. p. 10. vbi inquit, Familiares sunt qui alicuius servitio se deputant ab illius alimentis pendentes. Nec obstat cap. finale, de verb. signific. in 6. quia quòd illam casum intelligit illud, per rnos Clericos, secus in hoc casu. Item, quia triennium illud datur à Tridentinis, ut Episcopus norit mores familiaris: at optime cognoscet, quando continuè in suo servitio assistit, licet in alia domo habitet. Item pro hac sententia est Salzedo citatus in notabili primo, circa hunc casum, vbi tantum requirit assistentiam, & quòd talis familiaris non sit absens. Idem tenet quidam Doctor Salmantinus in annotationibus, quas publicè legit circa Tridentinum: & etiam tenet Henriquez l. 1.*

de irregul. cap. 17. num. 3. & lib. 10. de ordine, cap. 12. num. 1. in comment. lib. D.

RESOL. LXV.

An Episcopus possit ordinare famulum sui familiaris triennalis? Et supponitur istum famulum inseruisse familiari Episcopi per triennium? Ex part. 8. tr. 2. Ref. 34.

Sup. hoc in Ref. seq. a. in. 6. & infra in Refol. 175. vlt. cur. final me. dium.

§. 1. **A**ffirmatiue olim respondi cum Sanchez, & postea inuenio hanc sententiam tribus viris doctis placuisse, & ideo illam, me citato, tenent Marchinus de Sac. pract. 1. p. 5. c. 9. n. 8. Barbosa de potestate Episcopi. 2. alleg. 5. n. 7. & Auerla de sacram. Ordinis, 9. 3. scilicet 6. Igitur sub verbis Concilij intelliguntur quoque famuli, & familiares eorundem familiarium, qui inseruiunt Episcopo, eiusque impensis alantur. Et hanc sententiam tenet etiam nouissime Elcobar in Theol. mor. tr. 7. exam. 8. c. 4. n. 71. suppono istum famulum inseruisse familiari Episcopi per triennium; nam non debet habere maius priuilegium, quam familiaris ipse, cui deseruit.

RESOL. LXVI.

An famulus familiaris Episcopi, qui tamen eius expensis alitur, possit ab illo ordinari, & gaudeat priuilegio Concilij Tridentini sess. 23. cap. 9. de reformatione? Et cursum deducitur familiares familiarium Cardinalium frui priuilegio familiarium Cardinalis? Et notatur, quod si Episcopus conferat beneficium in ea Diocesi, potest statim suum familiarem ordinare, non expectato triennio, sicut si daret beneficium cuique extraneo, possit illum statim ordinare, quod etiam procedit in famulo familiaris Episcopi? Ex part. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 145.

Sup. hoc in Ref. seq. a. in. 6. & infra in Refol. 175. vlt. cur. final me. dium.

§. 1. **H**ic casus est curiosus, & practicabilis, quem tamen apud paucos auctores inuenies, pro quo suppone ex dicto Concilio Trident. posse Episcopum ordinare familiarem suum non subditum, si per triennium secum fuerit commoratus, beneficium quacunque fraude cessante illi conferat; hoc supposito ad questionem propositam affirmatiue respondet Sanchez in opusculo tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 20. num. 24. vbi sic ait. Familiares, vel famuli familiarium Episcopi, qui expensis Episcopi alantur, dicuntur familiares Episcopi, & fruuntur priuilegio dicti cap. 9. Tridenti. pro hac sententia est Mandosius reg. 3. Cancell. quest. 16. vbi dicit, familiares familiarium Cardinalium frui priuilegio familiarium Cardinalis, & adducit etiam Salicetum, Oldradum, & Henriquez.

Sup. hoc in Ref. seq.

2. Notandum est etiam hic obiter contra Petrum de Ledesma in summa to. 2. de sacrament. Ordinis. c. 5. post. 9. conclus. quod si Episcopus conferat beneficium in ea diocesi, potest statim suum ordinare familiarem, non expectato triennio, quia tunc non ordinat pretertextu familiaritatis, sed quia ratione beneficij sortitur domicilium in ea diocesi, sicut si daret beneficium cuiusque extraneo, possit illum statim ordinare, quia acquirit ibi domicilium, iuxta cap. 3. de temp. ordin. in 6. Ita Sanchez vbi supra num. 25. consultus cum Henriquez, quorum doctrinam ego assero etiam procedere, vt patet in famulo familiaris Episcopi.

Sup. hoc supra in Ref. seq. a. in. 6. & in aliis eius annot. & in fine §. 1. Ref. hanc sequentis.

RESOL. LXVII.

An Episcopus, si conferat beneficium familiari in sua Diocesi, possit illud ordinare, non expectato triennio? Ex part. 8. tr. 2. Ref. 37.

§. 1. **N**egatiue respondet Ledesma in sum. tom. 1. de sac. Ordinis. c. 5. post. 9. conclus. sed nominatim contra illum, contrariam sententiam tenet Auerla de sac. Ordinis. quest. 3. scilicet 6. siquidem absque omni titulo familiaritatis potest Episcopus ordinare quemcumque habentem beneficium in sua Diocesi ex hac sola subiectione beneficij, vt dictum est. Et ita etiam hanc sententiam, contra Ledesma, tenet Sanchez in opusculo tom. 2. lib. 7. c. 1. dub. 20. n. 25. vbi sic ait. Secundò nota circa eundem casum, quòd si Episcopus conferat beneficium in ea Diocesi, potest statim ipsum ordinare familiarem, non expectato triennio. Ratio, quia tunc non ordinat pretertextu familiaritatis, sed quia ratione beneficij sortitur domicilium in ea Diocesi. Sicut si daret beneficium cuiusque extraneo, possit illum statim ordinare: quia acquirit ibi domicilium iuxta c. 3. de temp. ordin. in 6. sic Doctor Henriquez à me consultus. Ita Sanchez.

Sup. hoc in Ref. preterita §. vlt. in principio in aliis eius vlt. not.

Sup. hoc in Ref. preterita §. vlt. ad medium, & in aliis eius vlt. not.

3. Sed hic se offert curiosa dubitatio; quia Concilium, vt visum est determinat, posse Episcopum ordinare suum familiarem triennalem, modò ei conferat beneficium; si Episcopus conferat beneficium alicui, constat, quòd ratione illius beneficii sic ei subditus, & sic intuitu illius potest eum ordinare, vt patet superius in verb. dimissorie, §. 1. ergo nihil prodest ei familiaritas triennalis cum absque ea possit eum ordinare ratione beneficii sibi collati?

3. Respondetur primò, quòd quando Episcopus veller ordinare suum familiarem triennalem ablutè, & simpliciter, id est, quia non habet animum residendi in posterum in loco Episcopi domini sui; tunc Episcopus non potest eum ordinare ratione solius familiaritatis triennalis; sed tenetur ei conferre beneficium propter adimpletionem sacri. Concil. Trid. sess. 21. cap. 22. de reformat. & Bullam Pij V. in accepto Ordine sine titulo, postea cogatur cum decore Ordinis mendicare, ad euitandas pœnas cap. Episcopi, cap. tuis, de præb.

4. Respondetur secundo, si verò Episcopus conferret alicui suo familiari beneficium aliquod, vel Curatum, vel Canoniatum, vel simplex sufficiens ad victum, excedens fortassis summam ducatorum quadraginta, vel quinquaginta cerò, & permanferit cum eo spatio vnus mensis, & habet animum illic residendi in futurum, potest eum ordinare ratione beneficii collati, quia si hoc licet vniciuique, etiam suo familiari, qui saltem ei seruiuit per mensem, provt supr. verb. dimissorie, §. quinto, & tunc non est opus familiaritate triennali, Nauarr. consil. 2. de temp. ord. & consil. 26. & quòd hoc verum sit, perpende verba sacri Concilij, vt bene notat Nauarr. consil. 11. loco citato, num. 2. quòd Episcopus non potest nec primam tonsuram conferre suo familiari triennali, nisi prius conferat ei beneficium; sed clarum est, tam per sacrum Concilium, quam per Bullam Pij V. quòd beneficium non est necessarium Clerico, nisi quando vult ascendere ad sacrum Ordinem.

5. Respondetur tercio, si conferat ei aliquod beneficium simplex parui momenti, etiam viginti quinque ducatorum, vel beneficium temporarium, vt puta seruitia quædam Ecclesie, vel qualdam Missas celebrandas, non excedentes prædictam summam; tunc non possit eum ordinate ratione illius beneficii, tam quia debet sufficiens, pro vt dictum est in verb. dimissorie.